

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2022 m. balandžio 7 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Žemės ūkis – Bendra žemės ūkio politika – Tiesioginės paramos schemos – Bendrosios taisyklės – Vienkartinės išmokos už plotus sistema – Reglamentas (ES) Nr. 1307/2013 – 4 straipsnio 1 dalies a ir c punktai ir 2 dalies b punktas – Nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos tiesioginė parama siejama su tuo, kad ūkininkas turi nuosavus gyvulius – 9 straipsnio 1 dalis – Sąvoka „aktyvus ūkininkas“ – Reglamentas (ES) Nr. 1306/2013 – 60 straipsnis – Nuostata dėl apgavystės – Sąvoka „dirbtinai sukurtos sąlygos“

Byloje C-176/20

dėl *Curtea de Apel Alba Iulia* (Alba Julijos apeliacinis teismas, Rumunija) 2020 m. vasario 11 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2020 m. balandžio 7 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

SC Avio Lucos SRL

prieš

Agencia de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul județean Dolj,

Agencia de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA) – Aparat Central

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro dešimtosios kolegijos pirmininko pareigas einantis pirmosios kolegijos pirmininkas A. Arabadjiev, teisėjai I. Ziemele (pranešėja), T. von Danwitz, P. G. Xuereb ir A. Kumin,

generalinis advokatas A. Rantos,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *SC Avio Lucos SRL*, atstovaujamos *avocate* M. Gornoviceanu,

* Proceso kalba: rumunų.

- *Agencia de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul județean Dolj*, atstovaujamo N. S. Răducan,
- *Agencia de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA) – Aparat Central*, atstovaujamos A. Pinte,
- Rumunijos vyriausybės, atstovaujamos E. Gane ir A. Rotăreanu,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek, J. Pavliš ir J. Vlácil,
- Europos Komisijos, atstovaujamos A. Sauka ir A. Biolan,

susipažinęs su 2021 m. rugsėjo 2 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl, pirma, 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1307/2013, kuriuo nustatomos pagal bendros žemės ūkio politikos paramos sistemas ūkininkams skiriamų tiesioginių išmokų taisyklės ir panaikinami Tarybos reglamentas (EB) Nr. 637/2008 ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 73/2009 (OL L 347, 2013, p. 608; klaidų ištaisymas OL L 130, 2016 5 19, p. 13), 4 straipsnio 1 dalies a ir c punktų ir 2 dalies b punkto, taip pat 9 straipsnio 1 dalies ir, antra, 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 352/78, (EB) Nr. 165/94, (EB) Nr. 2799/98, (EB) Nr. 814/2000, (EB) Nr. 1290/2005 ir (EB) Nr. 485/2008 (OL L 347, 2013, p. 549; klaidų ištaisymai OL L 130, 2016 5 19, p. 9, ir OL L 327, 2017 12 9, p. 83), 60 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant bendrovės *SC Avio Lucos SRL* ginčą su *Agencia de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul județean Dolj* (Išmokų ir intervencijų žemės ūkio srityje agentūros Dolžo apskrities centras, Rumunija) ir *Agencia de Plăți și Intervenție pentru Agricultură (APIA) – Aparat Central* (Išmokų ir intervencijų žemės ūkio srityje agentūra, Rumunija; toliau – APIA) dėl APIA sprendimo atmesti *Avio Lucos* paraišką dėl išmokos pagal vienkartinės išmokos už plotus sistemą už 2015 m.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Reglamentas (EB) Nr. 1782/2003

- 3 2003 m. rugsėjo 29 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1782/2003, nustatančio bendrąsias tiesiogines paramos schemų pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančio tam tikras paramos schemas ūkininkams bei iš dalies keičiančio [r]eglamentus (EEB) Nr. 2019/93, (EB) Nr. 1452/2001, (EB) Nr. 1453/2001, (EB) Nr. 1454/2001, (EB) Nr. 1868/94,

(EB) Nr. 1251/1999, (EB) Nr. 1254/1999, (EB) Nr. 1673/2000, (EEB) Nr. 2358/71 ir (EB) Nr. 2529/2001 (OL L 270, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 3 sk., 40 t., p. 269), 29 straipsnyje „Išmokų ribojimas“ buvo nustatyta:

„Nepažeidžiant atskirų paramos schemų konkrečių nuostatų, išmokų gavėjams, dirbtinai sukūrusiems sąlygas, reikalingas tokioms išmokoms gauti siekiant įgyti paramos schemos tikslams prieštaraujanti pranašumą, išmokos nemokamos.“

Reglamentas Nr. 1306/2013

- 4 Reglamento Nr. 1306/2013 60 straipsnyje „Nuostata dėl apgavystės“ nustatyta:

„Nedarant poveikio jokioms specialiosioms nuostatomis, žemės ūkio sektorių teisės aktais numatytos lengvatos negali būti taikomos fiziniams arba juridiniams asmenims, jei nustatoma, kad jie, prieštaraudami šio reglamento [šių teisės aktų] tikslams, dirbtinai sukūrė tokių lengvatų gavimo sąlygas.“

Reglamentas Nr. 1307/2013

- 5 Reglamento Nr. 1307/2013 3 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„į šį reglamentą turėtų būti įtraukti visi pagrindiniai elementai, susiję su Sąjungos paramos išmokėjimu ūkininkams, ir jame taip pat turėtų būti nustatytos su tais pagrindiniais elementais glaudžiai susijusios galimybių pasinaudoti išmokomis sąlygos.“

- 6 Šio reglamento 4 straipsnyje „Terminų apibrėžtys ir susijusios nuostatos“ numatyta:

„1. Šiame reglamente vartojamų terminų apibrėžtys:

- a) ūkininkas – fizinis ar juridinis asmuo arba fizinių ar juridinių asmenų grupė, neatsižvelgiant į tokios grupės ar jos narių juridinį statusą, suteikiamą pagal nacionalinę teisę, kurių valda yra teritorinėje Sutarčių taikymo srityje, kaip apibrėžta [ESS] 52 straipsnyje kartu su [SESV] 349 ir 355 straipsniais, ir kurie verčiasi žemės ūkio veikla;
- b) valda – visi žemės ūkio veiklai naudojami ir ūkininko valdomi vienetai vienos valstybės narės teritorijoje;
- c) žemės ūkio veikla –
 - i) žemės ūkio produktų gamyba, kultivavimas arba auginimas, įskaitant derliaus nuėmimą, melžimą, gyvulių veisimą ir laikymą ūkininkavimo tikslais, arba
 - ii) žemės ūkio paskirties žemės ploto išlaikymas tokios būklės, kad jis būtų tinkamas ganyti arba kultivuoti be parengiamosios veiklos, kurią vykdant nebūtų apsiribota įprastais žemės ūkio metodais ir įrenginiais, vadovaujantis kriterijais, kuriuos nustato valstybės narės, remdamosi Komisijos nustatyta sistema, arba
 - iii) minimalios veiklos, kurią apibrėžia valstybės narės, vykdymas ganyti arba kultivuoti tinkamos būklės natūraliai laikomame žemės ūkio paskirties žemės plote;

<...>

2. Valstybės narės:

<...>

- b) jei taikytina, valstybėje narėje apibrėžia minimalią veiklą, kuri turi būti vykdoma ganyti arba kultivuoti tinkamos būklės natūraliai laikomuose žemės ūkio paskirties žemės plotuose, kaip nurodyta 1 dalies c punkto iii papunktyje;

<...>

3. Siekiant užtikrinti teisinį tikrumą [saugumą], Komisijai pagal 70 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais nustatoma:

<...>

- b) sistema, pagal kurią valstybės narės apibrėžia minimalią veiklą, kuri turi būti vykdoma ganyti arba kultivuoti tinkamos būklės natūraliai laikomuose žemės ūkio paskirties žemės plotuose, kaip nurodyta 1 dalies c punkto iii papunktyje;

<...>“

7. Minėto reglamento 9 straipsnio „Aktyvus ūkininkas“ 1 dalyje nustatyta:

„Tiesioginės išmokos neskiriamos fiziniams ar juridiniams asmenims arba fizinių ar juridinių asmenų grupėms, kurių žemės ūkio paskirties žemės plotus sudaro daugiausia ganyti ar kultivuoti tinkamos būklės natūraliai laikomi plotai ir kurie tuose plotuose nevykdo minimalios valstybių narių 4 straipsnio 2 dalies b punkte apibrėžtos veiklos.“

8. Pagal Reglamento Nr. 1307/2013 74 straipsnį šis reglamentas taikomas nuo 2015 m. sausio 1 d.

Deleguotasis reglamentas (ES) Nr. 639/2014

9. 2014 m. kovo 11 d. Komisijos deleguotojo reglamento (ES) Nr. 639/2014, kuriuo papildomas Reglamentas Nr. 1307/2013 ir iš dalies keičiamas to reglamento X priedas (OL L 181, 2014, p. 1), 4 ir 16 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

- „(4) vadovaujantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika <...>, reikėtų paaiškinti, kad valstybės narės, priimdamos Sąjungos teisės įgyvendinimo priemones, turėtų vadovautis savo nuožiūra laikydamosi tam tikrų principų, visų pirma nediskriminavimo principo;

<...>

- (16) vadovaujantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika <...>, teisės į išmokas turėtų būti skiriamos asmeniui, kuris turi sprendimų priėmimo įgaliojimus, gauna naudos ir prisiima finansinę riziką, susijusią su žemėje, už kurią prašoma skirti tokių teisių, vykdoma žemės ūkio veikla. Derėtų paaiškinti, kad šio principo visų pirma laikomasi, kai tą patį reikalavimus atitinkantį hektarą į teisių į išmokas paraišką įtraukia daugiau nei vienas ūkininkas.“

- 10 Šio deleguotojo reglamento 5 straipsnyje „Minimalios veiklos, vykdomos ganyti arba kultivuoti tinkamos būklės natūraliai laikomoje žemės ūkio paskirties žemėje, nustatymas“ numatyta:

„Taikydamos Reglamento [Nr. 1307/2013] 4 straipsnio 1 dalies c punkto iii papunkčio nuostatas, valstybės narės nustato, kad minimali veikla, kuri turi būti vykdoma ganyti arba kultivuoti tinkamos būklės natūraliai laikomoje žemės ūkio paskirties žemėje, yra bent vienos rūšies veikla, kurią ūkininkas vykdo kasmet. Jos gali nuspręsti patvirtinti ir veiklą, vykdomą tik kas antri metai, jei tai pateisinama dėl aplinkosaugos priežasčių.“

Rumunijos teisė

Nepaprastasis vyriausybės potvarkis Nr. 34/2013

- 11 2013 m. balandžio 23 d. *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2013 privind organizarea, administrarea și exploatarea pajiștilor permanente și pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991* (Nepaprastasis vyriausybės potvarkis Nr. 34/2013 dėl daugiamečių ganyklų organizavimo, valdymo ir eksploatavimo, kuriuo iš dalies keičiamas ir papildomas Žemės nuosavybės įstatymas Nr. 18/1991; *Monitorul Oficial al României*, 2013 m. gegužės 13 d., I dalis, Nr. 267) 2 straipsnyje nustatyta:

„Šiame nepaprastajame potvarkyje vartojamų sąvokų apibrėžtys:

<...>

- c) sutartinis ūkinis gyvūnas (SŪG) – standartinis matavimo vienetas, nustatomas atsižvelgiant į kiekvienos gyvūnų rūšies maisto poreikį, leidžiantis konvertuoti skirtingų kategorijų gyvūnus.
<...>“

OUG Nr. 3/2015

- 12 2015 m. liepos 1 d. galiojusios redakcijos 2015 m. kovo 18 d. *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015 - 2020 și pentru modificarea articolului 2 din Legea nr. 36/1991 privind societățile agricole și alte forme de asociere în agricultură* (Nepaprastasis vyriausybės potvarkis Nr. 3/2015, kuriuo patvirtinamos išmokų schemos, taikytinos žemės ūkio srityje 2015–2020 m. laikotarpiu, ir iš dalies keičiamas Įstatymo Nr. 36/1991 dėl žemės ūkio bendrovių ir kitų asociacijos formų žemės ūkyje 2 straipsnis; *Monitorul Oficial al României*, 2015 m. kovo 23 d., I dalis, Nr. 191, toliau – OUG Nr. 3/2015) 2 straipsnyje nustatyta:

„1. Šiame nepaprastajame potvarkyje toliau nurodytos sąvokos apibrėžiamos taip:

<...>

- f) „ūkininkas“ – fizinis ar juridinis asmuo arba tam tikros formos fizinių ar juridinių asmenų asociacija, neatsižvelgiant į jos teisinį statusą, kurių valda yra Rumunijos teritorijoje ir kurie verčiasi žemės ūkio veikla;

<...>

2. Pagal 1 dalies f punktą „žemės ūkio veikla“, atsižvelgiant į konkretų atvejį, yra:

<...>

d) minimalios veiklos vykdymas ganyti arba kultivuoti tinkamos būklės įprastai laikomuose žemės ūkio paskirties žemės plotuose, ganant ūkininko auginamus gyvulius ir užtikrinant ne mažesnę kaip 0,3 SŪG/ha apkrovą arba kasmet nušienaujant daugiametes ganyklas, kaip numatyta ganyklų sektoriui taikomuose specialiuose teisės aktuose. <...>“

13 Šio potvarkio 7 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Išmokų gavėjai yra aktyvūs ūkininkai, fiziniai ir (arba) juridiniai asmenys, kurie vykdo žemės ūkio veiklą kaip žemės ūkio paskirties žemės naudotojai ir (arba) teisėti gyvulių laikytojai, kaip tai suprantama pagal galiojančius teisės aktus. <...>“

14 Minėto potvarkio 8 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Norėdami gauti tiesiogines išmokas <...> ūkininkai turi:

<...>

c) naudoti žemės ūkio paskirties žemę, kurios plotas turi būti ne mažesnis kaip 1 ha (žemės ūkio paskirties sklypas turi būti ne mažesnis kaip 0,3 ha, o šiltnamių, vynuogynų, vaismedžių sodų, apynynų, daigynų, vaiskrūmių sodų atveju – ne mažesnis kaip 0,1 ha), ir (arba) atitinkamais atvejais laikyti minimalų gyvulių skaičių. <...>

<...>

n) teikdami paraišką dėl vienkartinės išmokos arba ją keisdami iš dalies, pateikti būtinus dokumentus, įrodančius teisėtą žemės ūkio paskirties žemės, įskaitant ekologiniu požiūriu svarbias vietas, naudojimą ir gyvulių auginimą. <...>

<...>

6. Dokumentai, kuriais įrodomas teisėtas žemės ūkio paskirties žemės naudojimas ir gyvulių bandos laikymas, nustatomi [žemės ūkio, miškų ir kaimo plėtros ministro] įsakymu ir atitinkamais atvejais juos teikia visi pareiškėjai kartu su paraiškomis dėl vienkartinę išmokų. Žemės plotai ir gyvulių bandos, dėl kurių šie dokumentai nepateikiami, neatitinka reikalavimų išmokoms gauti.“

Įsakymas Nr. 619/2015

15 2015 m. liepos 1 d. galiojusios redakcijos 2015 m. balandžio 6 d. *Ordinul ministrului agriculturii și dezvoltării rurale nr. 619/2015 pentru aprobarea criteriilor de eligibilitate, condițiilor specifice și a modului de implementare a schemelor de plăți prevăzute la articolul 1 alineatele (2) și (3) din [OUG nr. 3/2015], precum și a condițiilor specifice de implementare pentru măsurile compensatorii de dezvoltare rurală aplicabile pe terenurile agricole, prevăzute în Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014–2020* (žemės ūkio ir kaimo plėtros ministro Įsakymas Nr. 619/2015 dėl [OUG Nr. 3/2015] 1 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytų tinkamumo kriterijų, specialiųjų sąlygų ir išmokų schemų įgyvendinimo taisyklių bei 2014–2020 m. nacionalinėje

kaimo plėtros programoje numatytų žemės ūkio paskirties žemei taikytinų kaimo plėtros kompensacinių priemonių įgyvendinimo specialiųjų sąlygų patvirtinimo; *Monitorul Oficial al României*, 2015 m. balandžio 6 d., I dalis, Nr. 234, toliau – Įsakymas Nr. 619/2015) 2 straipsnyje nustatyta:

„Šiame įsakyme vartojamų terminų apibrėžtys:

<...>

m) „gyvulių laikytojas“ – asmuo, kuris, kaip gyvulių savininkas ir (arba) valdos savininkas, nuolat laiko gyvulius arba laikinai laiko gyvulius kaip asmuo, kuriam pavedama juos prižiūrėti visus metus, už kuriuos teikiama paraiška, kai gyvuliai laikomi remiantis galiojančiuose teisės aktuose nustatytais sąlygomis sudarytu aktu;

<...>“

16 Šio įsakymo 7 straipsnio 3 dalyje numatyta:

„Daugiametė ganyklų naudotojai, fiziniai asmenys ar pagal privatinę teisę įsteigti juridiniai asmenys, išskyrus 1 dalyje ir 6 straipsnio 1 dalyje nurodytus asmenis, kurie užsiima bent minimalia žemės ūkio veikla pagal įstatyme nustatytas sąlygas turimose daugiametėse ganyklose, kaip apibrėžta [OUG Nr. 3/2015] 2 straipsnio 2 dalies d punkte, kaip aktyvūs ūkininkai kartu su paraiška dėl vienkartinės išmokos pateikia APIA 5 straipsnio 1 dalyje ir 2 dalies a punkte, b punkto i papunktyje, c ir d punktuose numatytus dokumentus ir, jeigu reikia:

a) gyvulininkystės valdos, kurioje įregistruoti gyvuliai, identifikavimo dokumento arba įgaliotojo veterinarijos gydytojo pažymos, kuriuose, jeigu daugiametės ganyklos savininkas turi gyvulių, kuriuos ganant užtikrinama ne mažesnė kaip 0,3 SŪG/ha apkrova, yra nurodomas paraiškos dėl vienkartinės išmokos pateikimo dieną galiojantis Nacionaliniame valdų registre įregistruotos valdos kodas, kopiją;

<...>“

Civilinis kodeksas

17 *Codul Civil* (Civilinis kodeksas), priimto 2009 m. liepos 17 d. Įstatymu Nr. 287 (*Monitorul Oficial al României*, 2011 m. liepos 15 d., I dalis, Nr. 505), 2.146 straipsnyje, kuriame reglamentuojama panauda, nustatyta:

„Panauda yra neatlygintinė sutartis, kuria viena šalis (panaudos davėjas) perduoda kilnojamąjį ar nekilnojamąjį turtą kitai šaliai (panaudos gavėjui) naudoti, o ši įsipareigoja grąžinti jį po tam tikro laiko.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

18 *Avio Lucos* pateikė APIA paraišką dėl finansinės paramos už 170,36 ha ganyklų plotą pagal vienkartinės išmokos už plotus sistemą už 2015 m. Šiuo tikslu ji pateikė tam tikrus dokumentus, tarp jų 2013 m. sausio 28 d. su *Consiliul Local al Comunei Podari* (Podario savivaldybės taryba,

- Rumunija) sudarytą koncesijos sutartį dėl šioje savivaldybėje esančios ganyklos ir 2015 m. balandžio mėn. *Avio Lucos* su įvairiais gyvulių savininkais sudarytas panaudos sutartis, pagal kurias gyvuliai perduodami ganyti, ir taip prisidedama prie deklaruotos žemės ūkio veiklos.
- 19 2017 m. spalio 20 d. sprendimu APIA atmetė šią paraišką, motyvuodama tuo, kad *Avio Lucos* neužtikrino 0,3 SŪG/ha minimalios apkrovos visame 170,36 ha ganyklos plote. Šios agentūros teigimu, ganykloje iš tiesų ganėsi ne *Avio Lucos*, o savininkų, su kuriais ši sudarė panaudos sutartį, gyvuliai. *Avio Lucos* pateikė skundą dėl šio sprendimo, 2018 m. sausio 4 d. APIA jį atmetė.
 - 20 *Avio Lucos* apskundė šį sprendimą *Tribunalul Dolj* (Dolžo apygardos teismas, Rumunija), šis 2018 m. sausio 28 d. jį atmetė. Pirmiausia šis teismas iš esmės nusprendė, kad koncesijos sutartis buvo sudaryta pažeidžiant nacionalinę teisę, nes šios sutarties sudarymo dieną *Avio Lucos* visų pirma neturėjo gyvulių augintojo statuso, o 0,3 SŪG/ha apkrova turėjo būti užtikrinta tą pačią dieną. Taigi ši bendrovė neturėjo teisės koncesijos pagrindu naudotis nagrinėjamomis ganyklomis, todėl jos paraiška dėl išmokos neatitiko tinkamumo reikalavimų. Be to, nors *Avio Lucos* formaliai atitiko taikytinuose nacionalinės teisės aktuose numatytas sąlygas, ji dirbtinai sukūrė finansinės paramos gavimo sąlygas. Galiausiai *Avio Lucos* pasiūlytas platus gyvulių „augintojo“ sąvokos aiškinimas prieštarautų Sąjungos teisei, nes atsisakydamos skirti prašomą paramą nacionalinės valdžios institucijos gali remtis vien nacionalinės individualaus gyvulių identifikavimo ir registravimo sistemos duomenimis ir neprivalo atlikti kitų patikrinimų.
 - 21 Dėl to sprendimo *Avio Lucos* pateikė apeliacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, t. y. *Curtea de Apel Alba Iulia* (Alba Julijos apeliacinis teismas, Rumunija). Grįsdama savo skundą ji, be kita ko, teigia, kad minėtame sprendime klaidingai konstatuota, kad ji neatitinka sąlygos dėl gyvulių augintojo statuso.
 - 22 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pagal Reglamento Nr. 1307/2013 4 straipsnio 1 dalies a ir c punktus sąvoka „ūkininkas“ apima visų pirma fizinį arba juridinį asmenį, kuris užsiima „žemės ūkio veikla“, o remiantis šio reglamento 4 straipsnio 1 dalies c punkto iii papunkčiu, tai gali būti valstybių narių apibrėžtos minimalios veiklos vykdymas ganyti arba kultivuoti tinkamos būklės natūraliai laikomuose žemės ūkio paskirties žemės plotuose. Minėto reglamento 4 straipsnio 2 dalyje valstybėms narėms palikta galimybė apibrėžti tokią minimalią veiklą. Šiuo klausimu Rumunijos teisės aktų leidėjas nustatė, kad žemės ūkio veikla turi būti vykdoma naudojant paties ūkininko auginamus gyvulius, ir taip užtikrino, kad finansinė parama nebūtų teikiama juridiniams asmenims, kurie tokia veikla užsiima kaip tarpininkai, o būtent tai, APIA teigimu, daro *Avio Lucos*.
 - 23 Tas teismas mano, kad nėra visiškai aišku, ar pagal Reglamento Nr. 1307/2013 4 straipsnio 1 dalies a ir c punktus draudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, ir, jeigu ne, ar, remiantis ta pačia šio reglamento nuostata ir jo 9 straipsnio 1 dalimi, galima teigti, kad juridinis asmuo, sudaręs koncesijos sutartį ir panaudos sutartis tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, patenka į sąvoką „aktyvus ūkininkas“. Be to, atsižvelgiant į tai, kad *Avio Lucos* formaliai atitiko nacionalinėje teisėje nustatytus tinkamumo kriterijus, nacionalinis teismas siekia sužinoti, ar tokių koncesijos sutarties ir panaudos sutarčių, kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, sudarymas gali patekti į Reglamento Nr. 1306/2013 60 straipsnyje nurodytą sąvoką „dirbtinai sukurtos sąlygos“.

24 Šiomis aplinkybėmis *Curtea de Apel Alba Iulia* (Alba Julijos apeliacinis teismas, Rumunija) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar pagal [Reglamentą Nr. 1307/2013] yra draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatyta, kad minimali veikla, vykdytina ganyti tinkamos būklės įprastai laikomuose žemės ūkio paskirties žemės plotuose, yra ūkininko auginamų gyvulių ganymas?
2. Jeigu pagal pirma minėtą Sąjungos teisės normą pirmajame klausime nurodyti nacionalinės teisės aktai nėra draudžiami, ar Reglamento Nr. 1307/2013 4 straipsnio 1 dalies a ir c punktų ir 9 straipsnio 1 dalies nuostatas galima aiškinti taip, kad „aktyviu ūkininku“ gali būti laikomas juridinis asmuo, kuris sudarė koncesijos sutartį tokiais aplinkybėmis, kokios susiklostė pagrindinėje byloje, ir kuris laiko gyvulius pagal su fiziniaisiais asmenimis sudarytas panaudos sutartis, pagal kurias panaudos davėjai neatlygintinai perduoda jiems nuosavybės teise priklausančius gyvulius panaudos gavėjams, kad šie gyvuliai sutartais laikotarpiais būtų ganomi panaudos gavėjams suteiktuose ganyklų plotuose?
3. Ar [Reglamento Nr. 1306/2013] 60 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad „dirbtiniu sąlygų sukūrimu“ turi būti laikomas ir koncesijos sutarties bei panaudos sutarčių, kaip antai nagrinėjamų pagrindinėje byloje, sudarymas?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 25 Pirmiausia primintina, kad, remiantis suformuota jurisprudencija, pagal nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo bendradarbiavimo procedūrą, įtvirtintą SESV 267 straipsnyje, Teisingumo Teismas nacionaliniam teismui turi pateikti naudingą atsakymą, kuris leistų išnagrinėti jam pateiktą bylą. Į tai atsižvelgdamas Teisingumo Teismas prireikus turi performuluoti jam pateiktus klausimus (2021 m. lapkričio 18 d. Sprendimo *A. S.A.*, C-212/20, EU:C:2021:934, 36 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 26 Nagrinėjamu atveju visų pirma pažymėtina, kad, nepaisant to, jog prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nenurodo prašomų išaiškinti Reglamento Nr. 1307/2013 nuostatų, iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvų matyti, kad šio teismo abejonės susijusios būtent su šio reglamento 4 straipsnio, konkrečiai – jo 1 dalies c punkto iii papunkčio ir 2 dalies b punkto, išaiškinimu.
- 27 Be to, kaip savo rašytinėse pastabose pažymėjo Rumunijos vyriausybė, pirmojo klausimo formuluotėje esantis žodžių junginys „įprastai laikomuose žemės ūkio paskirties žemės plotuose“ vartojamas OUG Nr. 3/2015 2 straipsnio 2 dalies d punkte, kuris, šios vyriausybės teigimu, iš esmės atitinka Reglamento Nr. 1307/2013 4 straipsnio 1 dalies c punkto iii papunktyje ir 2 dalies b punkte nurodytą žodžių junginį „natūraliai laikomuose žemės ūkio paskirties žemės plotuose“.
- 28 Galiausiai atsakydamas į Teisingumo Teismo prašymą pateikti paaiškinimus prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikslino, kad žodžių junginys „ūkininko auginami gyvuliai“, kuris taip pat vartojamas pirmojo klausimo formuluotėje ir OUG Nr. 3/2015 2 straipsnio 2 dalies d punkte, nacionalinėje teisėje nėra apibrėžtas. Vis dėlto šis

žodžių junginys sutampa tiek su OUG Nr. 3/2015 8 straipsnio 6 dalyje numatyta gyvulių „laikymo“ sąvoka, tiek su Įsakymo Nr. 619/2015 2 straipsnio m punkte nurodyta sąvoka „gyvulių laikytojas“.

- 29 Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1307/2013 4 straipsnio 1 dalies c punkto iii papunktį ir 2 dalies b punktą reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatyta, kad šiose nuostatose nurodytą minimalią veiklą ganyti arba kultivuoti tinkamos būklės natūraliai laikomuose žemės ūkio paskirties žemės plotuose ūkininkas turi vykdyti ganydamas savo laikomus gyvulius.
- 30 Iš karto pažymėtina, kad Reglamento Nr. 1307/2013 4 straipsnio 1 dalies c punkto iii papunktyje sąvoka „žemės ūkio veikla“ visų pirma apibrėžiama kaip valstybių narių nustatytos minimalios veiklos vykdymas ganyti arba kultivuoti tinkamos būklės natūraliai laikomuose žemės ūkio paskirties žemės plotuose. Be to, šio straipsnio 2 dalies b punkte nurodyta, kad valstybės narės „apibrėžia minimalią veiklą, kuri turi būti vykdoma ganyti arba kultivuoti tinkamos būklės natūraliai laikomuose žemės ūkio paskirties žemės plotuose, kaip nurodyta 1 dalies c punkto iii papunktyje“.
- 31 Kaip aiškiai matyti iš šių nuostatų teksto, jose valstybėms narėms suteikiama diskrecija nustatyti minimalios veiklos, kuri turi būti vykdoma, be kita ko, ganyti tinkamuose natūraliai laikomuose žemės ūkio paskirties žemės plotuose, rūšį.
- 32 Dėl klausimo, ar ši diskrecija apima valstybių narių galimybę savo atitinkamuose vidaus teisės aktuose numatyti sąlygą, kad šią minimalią veiklą ūkininkas turi vykdyti ganydamas savo laikomus gyvulius, pažymėtina, jog Reglamento Nr. 1307/2013 4 straipsnio 3 dalies b punkte numatyta, kad, siekiant užtikrinti teisinį saugumą, Komisijai suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kad būtų nustatyta sistema, pagal kurią valstybės narės apibrėžtų minėtą minimalią veiklą.
- 33 Kadangi šiuo tikslu priimto Deleguotojo reglamento Nr. 639/2014 4 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad priimdamos Sąjungos teisės įgyvendinimo priemonės valstybės narės turėtų naudotis diskrecija laikydamosi tam tikrų principų, visų pirma nediskriminavimo principo, to deleguotojo reglamento nuostatose, susijusiose su Reglamente Nr. 1307/2013 pateiktomis apibrėžtimis, konkrečiai – 5 straipsnyje, kuriame apibrėžiama pirmesniame punkte nurodyta sistema, tik numatyta, kad, „[t]aikydamos [Reglamento Nr. 1307/2013] 4 straipsnio 1 dalies c punkto iii papunkčio nuostatas, valstybės narės nustato, kad minimali veikla, kuri turi būti vykdoma ganyti arba kultivuoti tinkamos būklės natūraliai laikomoje žemės ūkio paskirties žemėje, yra bent vienos rūšies veikla, kurią ūkininkas vykdo kasmet“, tačiau valstybės narės gali pripažinti ir veiklą, vykdomą tik kas antri metai, jeigu tai pateisinama dėl aplinkosaugos priežasčių.
- 34 Tai reiškia, pirma, kad minimali veikla šiuose žemės ūkio paskirties žemės plotuose iš principo turi būti vykdoma bent kartą per metus. Antra, šią minimalią veiklą turi vykdyti „ūkininkas“.
- 35 Šiuo klausimu Reglamento Nr. 1307/2013 4 straipsnio 1 dalies a punkte, kuriame apibrėžta sąvoka „ūkininkas“, nenurodyta, kokia teise jam turi priklausyti gyvuliai, kuriuos atitinkamu atveju jis gano tokiuose žemės ūkio paskirties žemės plotuose.
- 36 Vis dėlto šioje nuostatoje iš esmės nurodyta, kad ūkininkas yra asmuo, kurio valda yra teritorinėje Sutarčių taikymo srityje ir kuris verčiasi žemės ūkio veikla. Šio reglamento 4 straipsnio 1 dalies b punkte apibrėžta sąvoka „valda“ apima visus ūkininko „valdomus“ gamybos vienetus vienos valstybės narės teritorijoje. Taigi darytina išvada, kad aptariamo ūkininko valdomi gamybos

- vienetai apima ganomus gyvulius, jeigu jo turimos teisės disponuoti šiais gyvuliais pakanka žemės ūkio veiklai vykdyti, o tai turi įvertinti kompetentingas nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į visas bylos aplinkybes (pagal analogiją žr. 2010 m. spalio 14 d. Sprendimo *Landkreis Bad Dürkheim*, C-61/09, EU:C:2010:606, 61 ir 62 punktus; taip pat 2015 m. liepos 2 d. Sprendimo *Demmer*, C-684/13, EU:C:2015:439, 58 punktą).
- 37 Tokį aiškinimą patvirtina Deleguotojo reglamento Nr. 639/2014 16 konstatuojamoji dalis, kurioje iš esmės nurodyta, kad teisės į išmokas turėtų būti suteikiamos asmeniui, kuris turi įgaliojimus priimti sprendimus, gauna naudos ir prisiima finansinę riziką, susijusią su žemėje, už kurią prašoma suteikti tokių teisių, vykdoma žemės ūkio veikla.
- 38 Nagrinėjamu atveju, kaip matyti iš šio sprendimo 28 punkto, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės pabrėžė, kad „gyvulių laikytojas“, kaip tai suprantama pagal Įsakymo Nr. 619/2015 2 straipsnio m punktą, yra asmuo, kuris, kaip gyvulių savininkas ir (arba) valdos savininkas, nuolat laiko gyvulius, arba asmuo, kuris pagal galiojančiuose nacionalinės teisės aktuose nustatytais sąlygomis sudarytą sutartį laikinai laiko gyvulius kaip asmuo, kuriam pavedama juos prižiūrėti visus metus, už kuriuos teikiama paraiška.
- 39 Savo rašytinėse pastabose APIA šiuo klausimu nurodė, kad, pirma, kiaulių, avių, ožkų ir galvijų identifikavimas ir registravimas Rumunijoje užtikrinamas naudojant nacionalinę informacinę duomenų bazę, taip pat nacionalinę gyvulių identifikavimo ir registravimo sistemą, antra, gyvulių savininko ir (arba) laikino gyvulių laikytojo statusas turi būti įrodytas „valdos pažymėjimu“, t. y. gyvulininkystės valdos identifikavimo dokumentu, nes bet kokia žemės ūkio valda Rumunijoje turi būti įregistruota Nacionaliniame valdų registre ir jai suteikiamas nuolatinis unikalus raidinis skaitmeninis kodas. Tačiau *Avio Lucos* paraiškoje dėl vienkartinės išmokos už plotus tokiomis priemonėmis nebuvo įrodyta, kad ji yra gyvulių savininkė ar laikina gyvulių laikytoja.
- 40 Šiuo klausimu, kaip matyti iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, atsižvelgiant į valstybių narių diskreciją taikant bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) paramos schemas, leidžiama, kad šios valstybės narės patikslintų, kokių įrodymų reikia pateikti grindžiant paraišką paramai gauti, be kita ko, remdamosi įprasta praktika dėl ūkininko ganomų gyvulių laikymo, kurios laikomasi jų teritorijoje žemės ūkio srityje (pagal analogiją žr. 2010 m. birželio 24 d. Sprendimo *Pontini ir kt.*, C-375/08, EU:C:2010:365, 82 punktą).
- 41 Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad gyvulių identifikavimo ir registravimo sistemos duomenų baze siekiama užtikrinti veiksmingą gyvulių identifikavimą realiu laiku, kuris yra esminis dėl visuomenės sveikatos priežasčių, ir kad tokia bazė gali patvirtinti faktą, jog tinkamumo gauti paramą sąlygos, kaip antai sąlyga dėl gyvulių tankumo, yra įvykdytos (šiuo klausimu žr. 2011 m. liepos 21 d. Sprendimo *Nagy*, C-21/10, EU:C:2011:505, 42 punktą).
- 42 Vis dėlto, kaip matyti iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, naudodamosi diskrecija dėl įrodymų, kuriuos reikia pateikti grindžiant paramos paraišką, valstybės narės turi paisyti atitinkamais Sąjungos teisės aktais siekiamų tikslų ir bendrųjų Sąjungos teisės principų, pirmiausia – proporcingumo principo, pagal kurį reikalaujama, kad nuostatoje įtvirtintos priemonės būtų tinkamos numatytam tikslui pasiekti ir neviršytų to, kas būtina jam įgyvendinti (šiuo klausimu žr. 2010 m. birželio 24 d. Sprendimo *Pontini ir kt.*, C-375/08, EU:C:2010:365, 86 ir 87 punktus; taip pat 2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *Land Berlin (Su BŽŪP susijusios teisės į išmokas)*, C-216/19, EU:C:2020:1046, 35 punktą).

- 43 Visų pirma prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar šio principo laikytasi pagrindinėje byloje taikomuose nacionalinės teisės aktuose (šiuo klausimu žr. 2010 m. birželio 24 d. Sprendimo *Pontini ir kt.*, C-375/08, EU:C:2010:365, 89 punktą).
- 44 Savo rašytinėse pastabose Rumunijos vyriausybė nurodė, kad, be kita ko, nustatydamas minimalią veiklą, vykdytiną ganyti tinkamos būklės natūraliai laikomuose žemės ūkio paskirties žemės plotuose, Rumunijos teisės aktų leidėjas siekė sudaryti sąlygas lengviau gauti tiesioginę prieigą prie aptariamų ganyklų kuo didesniai gyvulių savininkų ar turėtojų skaičiui, o ne asmenims, kurie žemės ūkio veiklą vykdo kaip tarpininkai.
- 45 Šiuo klausimu, kaip savo išvados 50 punkte iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, toks tikslas atitinka nagrinėjama Sjungos teisės aktais siekiamus tikslus. Iš tiesų SESV 39 straipsnio 1 dalies b punkte nurodyta, kad pagal BŽŪP taikomose paramos schemose numatyta pajamas remti tiesiogiai, siekiant užtikrinti tinkamą žemės ūkiu besiverčiančių gyventojų gyvenimo lygį, ypač didinant žemės ūkyje dirbančių asmenų asmenines pajamas.
- 46 Dėl pagrindinėje byloje nagrinjamų nacionalinės teisės aktų tinkamumo įgyvendinti jais siekiamą tikslą pakanka konstatuoti, kad jie atrodo tinkami šiam tikslui įgyvendinti, t. y. kaip matyti iš šio sprendimo 44 punkto, sudaryti sąlygas lengviau gauti tiesioginę prieigą prie aptariamų ganyklų kuo didesniai gyvulių savininkų ar turėtojų skaičiui, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.
- 47 Be to, šiomis aplinkybėmis neatrodo, kad šiais nacionalinės teisės aktais viršijama tai, kas būtina minėtam tikslui pasiekti, o tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Vis dėlto primintina, kad proporcingumą reikia nagrinėti visų pirma atsižvelgiant į BŽŪP tikslus, o tai reiškia, kad reikia suderinti šiuos tikslus su tuo, kurio siekiama šiais teisės aktais (šiuo klausimu žr. 2015 m. gruodžio 23 d. Sprendimo *Scotch Whisky Association ir kt.*, C-333/14, EU:C:2015:845, 28 ir 40 punktus).
- 48 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti: Reglamento Nr. 1307/2013 4 straipsnio 1 dalies c punkto iii papunktį ir 2 dalies b punktą reikia aiškinti taip, kad pagal juos nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatyta, kad šiose nuostatose nurodytą minimalią veiklą ganyti arba kultivuoti tinkamos būklės natūraliai laikomuose žemės ūkio paskirties žemės plotuose ūkininkas turi vykdyti ganydamas savo laikomus gyvulius.

Dėl antrojo klausimo

- 49 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1307/2013 4 straipsnio 1 dalies a ir c punktai ir 9 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinami taip, kad į sąvoką „aktyvus ūkininkas“, kaip ji suprantama pagal šią antrąją nuostatą, patenka juridinis asmuo, sudaręs koncesijos sutartį dėl savivaldybei priklausančių ganyklų ploto ir jame ganantis fiziniams asmenims nuosavybės teise priklausančius gyvulius, kuriuos jie perdavė jam naudotis neatlygintinai.
- 50 Remiantis suformuota jurisprudencija, aiškinant Sąjungos teisės nuostatas svarbu atsižvelgti ne tik į jų tekste vartojamų žodžių įprastą reikšmę bendrinėje kalboje, bet ir į kontekstą ir teisės aktų, kuriuose jos įtvirtintos, tikslus (šiuo klausimu žr. 2010 m. birželio 24 d. Sprendimo *Pontini ir kt.*, C-375/08, EU:C:2010:365, 58 punktą ir 2019 m. liepos 29 d. Sprendimo *Pelham ir kt.*, C-476/17, EU:C:2019:624, 28 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 51 Pirma, dėl Reglamento Nr. 1307/2013 9 straipsnio, kuris, kaip matyti iš jo pavadinimo, susijęs su sąvoka „aktyvus ūkininkas“, formuluotės, viena vertus, pažymėtina, kad šio straipsnio 1 dalyje aiškiai numatyta, kad tiesioginės išmokos neskiriamos asmenims, kurių žemės ūkio paskirties žemės plotus sudaro daugiausia ganyti arba kultivuoti tinkamos būklės natūraliai laikomi plotai ir kurie tuose plotuose nevykdo pagal šio reglamento 4 straipsnio 2 dalies b punktą valstybių narių apibrėžtos minimalios veiklos, nes, kaip matyti iš šio 9 straipsnio 1 dalyje vartojamo jungtuko „ir“, šios sąlygos yra kumuliacinės.
- 52 Šiuo atveju neginčijama, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamus žemės ūkio paskirties žemės plotus sudaro daugiausia ganyti arba kultivuoti tinkamos būklės natūraliai laikomi plotai, kaip reikalaujama pagal šioje nuostatoje įtvirtintą pirmąją sąlygą.
- 53 Dėl toje nuostatoje įtvirtintos antrosios sąlygos pažymėtina, kad iš Reglamento Nr. 1307/2013 9 straipsnio 1 dalies formuluotės matyti, kad ūkininkas, kuris pagal šio reglamento 4 straipsnio 1 dalies c punkto iii papunktį nevykdo minimalios veiklos aptariamuose žemės ūkio paskirties žemės plotuose, negali būti laikomas „aktyviu ūkininku“, taigi turi būti atsisakyta jam skirti bet kokias tiesiogines išmokas.
- 54 Kita vertus, pažymėtina, jog tam, kad asmuo patektų į sąvoką „aktyvus ūkininkas“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1307/2013 9 straipsnio 1 dalį, jis turi iš anksto atitikti reikalavimus, nurodytus šio reglamento 4 straipsnio 1 dalies a punkte, pagal kurią sąvoka „ūkininkas“ reiškia asmenį „kuri[o] valda yra teritorinėje Sutarčių taikymo srityje <...> ir kuri[s] verčiasi žemės ūkio veikla“.
- 55 Atsižvelgiant į tai, kaip matyti iš šio sprendimo 36 punkto, šio reglamento 4 straipsnio 1 dalies b punkte apibrėžta sąvoka „valda“ apima visus ūkininko valdomus gamybos vienetus.
- 56 Dėl reikalavimo, kad gamybos vienetas būtų „valdomas“ ūkininko, Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, jog valdymo sąvoka nereiškia, kad naudodamas atitinkamą žemės plotą žemės ūkio veiklai ūkininkas gali neribotai juo disponuoti. Vis dėlto aptariamas ūkininkas turi būti pakankamai savarankiškas šiame žemės plote, kad galėtų vykdyti žemės ūkio veiklą, o tai turi patikrinti nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į visas jam pateiktas vertinti bylos aplinkybes (šiuo klausimu žr. 2010 m. spalio 14 d. Sprendimo *Landkreis Bad Dürkheim*, C-61/09, EU:C:2010:606, 61 ir 62 punktus; taip pat 2015 m. liepos 2 d. Sprendimo *Demmer*, C-684/13, EU:C:2015:439, 58 punktą).
- 57 Vadinas, aplinkybė, kad žemės ūkio veiklai vykdyti naudojami žemės plotai yra koncesijos sutarties dėl savivaldybei priklausančių ganyklų ploto dalykas, neturi reikšmės nustatant, ar ūkininkas patenka į sąvoką „aktyvus ūkininkas“, jeigu jis šiame žemės plote yra pakankamai savarankiškas, kad galėtų vykdyti žemės ūkio veiklą.
- 58 Kaip matyti iš šio sprendimo 36 punkto, šio reglamento 4 straipsnio 1 dalies b punkte nurodyti gamybos „vienetai“ apima ganomus gyvulius, jeigu atitinkamo ūkininko turimos teisės disponuoti šiais gyvuliais pakanka žemės ūkio veiklai vykdyti, o tai turi patikrinti nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į visas jam pateiktas vertinti bylos aplinkybes.

- 59 Vadinas, pagrindinėje byloje aplinkybė, kad *Avio Lucos* gano fiziniams asmenims nuosavybės teise priklausančius gyvulius, kuriuos jie perdavė jai naudotis neatlygintinai, taip pat neturi reikšmės nustatant, ar šis juridinis asmuo patenka į sąvoką „aktyvus ūkininkas“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1307/2013 9 straipsnio 1 dalį, jeigu, kaip matyti iš pirmesnio punkto, jo turimos teisės disponuoti šiais gyvuliais pakanka žemės ūkio veiklai vykdyti.
- 60 Antra, šio sprendimo 50–59 punktuose pateiktą Reglamento Nr. 1307/2013 4 straipsnio 1 dalies a ir c punktų ir 9 straipsnio 1 dalies aiškinimą patvirtina šių nuostatų kontekstas. Iš tiesų, kaip pažymėta šio sprendimo 37 punkte, Deleguotojo reglamento Nr. 639/2014 16 konstatuojamojoje dalyje iš esmės nurodyta, kad teisės į išmokas turėtų būti suteikiamos asmeniui, kuris turi įgaliojimus priimti sprendimus, gauna naudos ir prisiima finansinę riziką, susijusią su žemėje, už kurią prašoma suteikti teisių, vykdoma žemės ūkio veikla.
- 61 Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad jeigu ūkininko turimos teisės disponuoti jo valdai priklausančiais gyvuliais pakanka žemės ūkio veiklai vykdyti, jis gauna naudos ir prisiima finansinę riziką, susijusią su žemėje, už kurią pateikta paramos paraiška, vykdoma žemės ūkio veikla, aplinkybė, jog ūkininkas žemės ūkio veiklą vykdo naudodamasis jam pagal panaudos sutartį perduotais gyvuliais, nereiškia, kad šis ūkininkas nelaikytinas „aktyviu ūkininku“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1307/2013 9 straipsnio 1 dalį.
- 62 Trečia, toks aiškinimas atitinka šiuo reglamentu siekiamą tikslą. Konkrečiai kalbant, pagal BŽŪP taikomose paramos schemose numatyta pajamas remti tiesiogiai, siekiant užtikrinti tinkamą žemės ūkiu besiverčiančių gyventojų gyvenimo lygį, ypač didinant žemės ūkyje dirbančių asmenų asmenines pajamas.
- 63 Kaip savo išvados 66 punkte iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, tiesioginė parama skiriama ūkininkams, kurių turimos teisės disponuoti ganomais gyvuliais pakanka jais naudotis žemės ūkyje, kurie gauna naudos ir prisiima finansinę riziką, susijusią su žemėje, už kurią prašoma šios paramos, vykdoma žemės ūkio veikla, todėl aplinkybė, kad šiais gyvuliais naudojama pagal panaudos sutartį, neturi reikšmės.
- 64 Nagrinėjamu atveju iš atsakymo į pirmąjį klausimą matyti, kad su sąlyga, jog prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas atliks reikiamus patikrinimus, pagal Sąjungos teisę nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatyta, kad Reglamento Nr. 1307/2013 4 straipsnio 1 dalies c punkto iii papunktyje ir 2 dalies b punkte nurodytą minimalią veiklą ganyti arba kultivuoti tinkamos būklės natūraliai laikomuose žemės ūkio paskirties žemės plotuose ūkininkas turi vykdyti ganydamas savo laikomus gyvulius. Šiuo klausimu, kaip matyti iš šio sprendimo 38 punkto, nagrinėjamu atveju „gyvulių laikytojas“, kaip jis apibrėžtas Įsakymo Nr. 619/2015 2 straipsnio m punkte, yra ne tik asmuo, kuris, kaip gyvulių savininkas ir (arba) valdos savininkas, nuolat laiko gyvulius, bet ir asmuo, kuris laikinai laiko šiuos gyvulius kaip asmuo, kuriam pavedama juos prižiūrėti visus metus, už kuriuos teikiama paraiška, kai gyvuliai laikomi remiantis galiojančiuose teisės aktuose nustatytomis sąlygomis sudarytu aktu. Pagal tokią apibrėžtį iš principo neatrodo, kad į sąvoką „gyvulių laikytojas“ nepatenka asmuo, kuris turi fiziniams asmenims nuosavybės teise priklausančių ir perduotų jam naudotis neatlygintinai gyvulių ir kurio turimos teisės disponuoti šiais gyvuliais pakanka žemės ūkio veiklai vykdyti. Kadangi dėl tokios išvados reikia aiškinti nacionalinę teisę, prireikus tai turi atlikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

65 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti: Reglamento Nr. 1307/2013 4 straipsnio 1 dalies a ir c punktai ir 9 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinami taip, kad į sąvoką „aktyvus ūkininkas“, kaip ji suprantama pagal šią antrąją nuostatą, patenka juridinis asmuo, sudaręs koncesijos sutartį dėl savivaldybei priklausančių ganyklų ploto ir jame ganantis fiziniams asmenims nuosavybės teise priklausančius gyvulius, kuriuos jie perdavė jam naudotis neatlygintinai, jeigu šis asmuo šiame ganyklų plote vykdo „minimalią veiklą“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 4 straipsnio 1 dalies c punkto iii papunktį.

Dėl trečiojo klausimo

66 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 1306/2013 60 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad situacija, kai grįsdamas savo paraišką finansinės paramos pagal vienkartinės išmokos už plotus sistemą prašytojas pateikia koncesijos sutartį dėl ganyklų plotų ir neatlygintines panaudos sutartis dėl šiuose plotuose ganytinų gyvulių, gali patekti į sąvoką „dirbtinai sukurtos sąlygos“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

67 Pagal Reglamento Nr. 1306/2013 60 straipsnį, nedarant poveikio specialiosioms nuostatomis, jokios žemės ūkio sektorių teisės aktuose numatytos lengvatos negali būti taikomos fiziniams arba juridiniams asmenims, jeigu nustatoma, kad jie dirbtinai sukūrė tokių lengvatų gavimo sąlygas ir tai prieštarauja šių teisės aktų tikslams.

68 Minėtame 60 straipsnyje iš esmės pakartojamas Reglamento Nr. 1782/2003 29 straipsnis; jame kodifikuojama suformuota jurisprudencija, pagal kurią teisės subjektai negali sukčiaudami arba piktnaudžiaudami remtis Sąjungos teisės normomis.

69 Iš tiesų iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad Sąjungos reglamentai negali būti taikomi taip, kad apimtų ir ūkio subjektų piktnaudžiavimą (2013 m. rugsėjo 12 d. Sprendimo *Slancheva sila*, C-434/12, EU:C:2013:546, 27 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

70 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad siekiant įrodyti potencialaus paramos gavėjo piktnaudžiavimą būtina, pirma, objektyvių aplinkybių, iš kurių matyti, kad nors taikytinuose teisės aktuose numatytos sąlygos formaliai įvykdytos, juose numatytas tikslas nepasiektas, visuma ir, antra, subjektyvus elementas, kurį sudaro siekis gauti naudos iš Sąjungos teisės aktų, dirbtinai sukuriant jos gavimo sąlygas (2013 m. rugsėjo 12 d. Sprendimo *Slancheva sila*, C-434/12, EU:C:2013:546, 29 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

71 Be to, Teisingumo Teismas yra patikslinęs, kad šių dviejų elementų buvimą turi nustatyti nacionalinis teismas ir jų įrodymai turi būti pateikti pagal nacionalinę teisę, jeigu tai nekenkia Sąjungos teisės veiksmingumui (2013 m. rugsėjo 12 d. Sprendimo *Slancheva sila*, C-434/12, EU:C:2013:546, 30 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

72 Būtent atsižvelgiant į tai reikia aiškinti sąvoką „dirbtinai sukurtos sąlygos“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 1307/2013 60 straipsnį.

73 Pirma, dėl šio sprendimo 70 punkte nurodyto objektyvaus elemento primintina, kad iš SESV 39 straipsnio 1 dalies b punkto matyti, kad pagal BŽŪP taikomose paramos schemose numatyta pajamas remti tiesiogiai, siekiant užtikrinti tinkamą žemės ūkiu besiverčiančių gyventojų gyvenimo lygį, ypač didinant žemės ūkyje dirbančių asmenų asmenines pajamas. Kaip savo išvados 73 punkte iš esmės pažymėjo generalinis advokatas, tokios paramos suteikimas

asmeniui, kuris sudarė koncesijos sutartį dėl ganyklų plotų ir kuris neturėdamas šiems ganykloms naudoti būtino gyvulių skaičiaus sudaro panaudos sutartis dėl šiuose plotuose ganytinų gyvulių, gali būti laikomas piktnaudžiavimu šia parama, kenkiančiu žemės ūkiu besiverčiančiai gyventojų daliai, šiuo atveju asmenims, kurie gano nuosavus gyvulius tuose plotuose.

- 74 Antra, dėl šio sprendimo 70 punkte nurodyto subjektyvaus elemento pažymėtina, kad, kaip savo išvados 74 punkte taip pat pažymėjo generalinis advokatas, nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi atsižvelgti į visas reikšmingas pagrindinės bylos aplinkybes, kad nustatytų, ar *Avio Lucos* ketino gauti naudos iš Sąjungos teisės aktų, dirbtinai sukurdamai jai gauti būtinas sąlygas. Viena iš faktinių aplinkybių, į kurią šiuo atveju galima atsižvelgti, yra koncesijos sutarties sudarymas pažeidžiant taikytiną nacionalinę teisę arba pagrindinėje byloje nagrinėjamų panaudos sutarčių turinys, ypač jeigu iš jų matyti, kad perduotus gyvulius gano ne *Avio Lucos*, o šių gyvulių savininkai.
- 75 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į trečiąją klausimą reikia atsakyti: Reglamento Nr. 1306/2013 60 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad situacija, kai grįsdamas savo paraišką finansinės paramos pagal vienkartinės išmokos už plotus sistemą prašytojas pateikia koncesijos sutartį dėl ganyklų plotų ir neatlygintines panaudos sutartis dėl šiuose plotuose ganytinų gyvulių, gali patekti į sąvoką „dirbtinai sukurtos sąlygos“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, jeigu, pirma, iš objektyvių aplinkybių visumos matyti, kad nors taikytinuose teisės aktuose numatytos sąlygos formaliai įvykdytos, juose numatytas tikslas nepasiektas, ir, antra, nustatomas siekis gauti naudos iš Sąjungos teisės aktų, dirbtinai sukuriant jai gauti būtinas sąlygas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 76 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

- 1. 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1307/2013, kuriuo nustatomos pagal bendros žemės ūkio politikos paramos sistemas ūkininkams skiriamų tiesioginių išmokų taisyklės ir panaikinami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 637/2008 ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 73/2009, 4 straipsnio 1 dalies c punkto iii papunktį ir 2 dalies b punktą reikia aiškinti taip, kad pagal juos nedraudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatyta, kad šiose nuostatose nurodytą minimalią veiklą ganyti arba kultivuoti tinkamos būklės natūraliai laikomuose žemės ūkio paskirties žemės plotuose ūkininkas turi vykdyti ganydamas savo laikomus gyvulius.**
- 2. Reglamento Nr. 1307/2013 4 straipsnio 1 dalies a ir c punktai ir 9 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinami taip, kad į sąvoką „aktyvus ūkininkas“, kaip ji suprantama pagal šią antrąją nuostatą, patenka juridinis asmuo, sudaręs koncesijos sutartį dėl savivaldybei priklausančių ganyklų ploto ir jame ganantis fiziniams asmenims nuosavybės teise priklausančius gyvulius, kuriuos jie perdavė jam naudotis neatlygintinai, jeigu šis asmuo šiame ganyklų plote vykdo „minimalią veiklą“, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 4 straipsnio 1 dalies c punkto iii papunktį.**

- 3. 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1306/2013 dėl bendros žemės ūkio politikos finansavimo, valdymo ir stebėsenos, kuriuo panaikinami Tarybos reglamentai (EEB) Nr. 352/78, (EB) Nr. 165/94, (EB) Nr. 2799/98, (EB) Nr. 814/2000, (EB) Nr. 1200/2005 ir (EB) Nr. 485/2008, 60 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad situacija, kai grįsdamas savo paraišką finansinės paramos pagal vienkartinės išmokos už plotus sistemą prašytojas pateikia koncesijos sutartį dėl ganyklų plotų ir neatlygintines panaudos sutartis dėl šiuose plotuose ganytinų gyvulių, gali patekti į sąvoką „dirbtinai sukurtos sąlygos“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, jeigu, pirma, iš objektyvių aplinkybių visumos matyti, kad nors taikytinuose teisės aktuose numatytos sąlygos formaliai įvykdytos, juose numatytas tikslas nepasiektas, ir, antra, nustatomas siekis gauti naudos iš Sąjungos teisės aktų, dirbtinai sukuriant jai gauti būtinas sąlygas.**

Parašai.